

Sygn. akt I ACa 774/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SA Joanna Naczyńska (spr.)
Protokolant :	Katarzyna Noras

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2020 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. M. (1)

przeciwko A. M. (2)

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 24 stycznia 2019 r., sygn. akt I C 538/18

oddala apelację.

SSA Ewa Jastrzębska	SSA Roman Sugier	SSA Joanna Naczyńska

Sygn. akt I ACa 774/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 24 stycznia 2019r., Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej oddalił powództwo A. M. (1) wniesione przeciwko A. M. (2) o ustalenie, że powód wykonał w 2007r. na rzecz pozwanego prace budowlane na nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) i o ustalenie zakresu tych prac. Nadto, zasądził od powoda na rzecz pozwanego 10.800zł z tytułu kosztów procesu.

Przytaczając art. 189 k.p.c., który stanowi, że powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny, Sąd Okręgowy wyjaśnił, że w oparciu o ten przepis, jak i w oparciu o jakikolwiek inny przepis prawa materialnego, nie można żądać w procesie cywilnym ustalenia stanu faktycznego lub faktu (zob. np. uchwałę Sądu Najwyższego z 4 grudnia 1991r., II PZP 3/91, OSNC 1992/6/103, Lex nr 13214; wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1997r., I PKN 434/97, OSNP 1998/21/627; Lex nr 33983). A jako, że powód dochodzi ustalenia faktu wykonania prac remontowych i zakresu wykonanych prac jego powództwo podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo nie mogłoby też zostać uwzględnione z uwagi na brak interesu prawnego powoda w żądaniu ustalenia wykonania prac remontowych na rzecz pozwanego i zakresu wykonanych prac. Wyjaśnił, że interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. to obiektywna (czyli rzeczywiście istniejąca), a nie tylko hipotetyczna (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści, występująca wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Wyjaśnił również, że interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka (wyroki Sądu Najwyższego: z 4 października 2001r., I CKN 425/00, Lex nr 52719; z 8 maja 2000r., V CKN 29/00, Lex nr 52427; z 9 lutego 2012r., III CSK 181/11, OSNC 2012/7-8/101; z 14 marca 2012r., II CSK 252/11, OSNC 2012/10/120; z 19 września 2013r., I CSK 727/12, Lex nr 1523363). Sąd Okręgowy stwierdził błędność wyводу powoda, że ustalenie przez sąd wykonania na rzecz pozwanego określonych prac umożliwi mu dochodzenie zapłaty za te prace, co obecnie jest niemożliwe z uwagi na to, że pozwany zaprzecza, aby powód wykonał na jego rzecz prace remontowe. Wyjaśnił, że powód może od razu zainicjować proces o zapłatę wynagrodzenia za wykonanie prac, bądź potrącić wymagalną wierzytelność z tytułu wykonania tych prac ze wzajemną i wymagalną wierzytelnością pozwanego wobec powoda. Podkreślił, że brak interesu prawnego powoda w żądaniu ustalenia wykonania przez powoda na rzecz pozwanego określonych prac wyraża się w tym, że nawet uwzględnienie takiego powództwa nie umożliwiłoby powodowi osiągnięcia celu w postaci ochrony jego interesu majątkowego, ponieważ musiałby wytoczyć kolejny proces, a zatem wyrok ustalający nie zakończyłby sporu pomiędzy stronami.

Powyższe konstatacje legły u podstaw oddalenia powództwa przez Sąd Okręgowy i obciążenia powoda, jako strony przegrywającej kosztami procesu - stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Koszty te stanowiło wynagrodzenie reprezentującego pozwanego pełnomocnika w stawce minimalnej określonej w § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, wynoszącej 10.800zł.

Apelację od wyroku wniósł powód, domagając się jego zmiany i uwzględnienia powództwa w całości po uzupełnieniu postępowania dowodowego. Zarzucił, że zaskarżony wyrok został wydany:

- z rażącym naruszeniem przepisów postępowania, ponieważ Sąd Okręgowy pominął dowód z przesłuchania zawnioskowanych przez niego świadków: L. S., A. Z., P. P., P. Z. oraz J. M., mimo stosownego wniosku formalnego;
- z rażącym naruszeniem prawa do sprawiedliwego i rzetelnego procesu, co wynika z uzasadnienia, które oprócz błędów w ustaleniach faktycznych zawiera przekłamania i przeinaczenia jego słów, a nadto nie odwołuje się do zaoferowanego przez niego materiału dowodowego w postaci dokumentów: protokołów z innych postępowań, faktur i oświadczeń.

Apelujący wniósł o przesłuchanie w postępowaniu apelacyjnym zawnioskowanych przez niego świadków, a także o przeprowadzenie dowodu z akt postępowania przygotowawczego prowadzonego pod sygn. 2Ds 758/18 w celu wykazania, że pozwany kłamie. Wniósł też o analizę zeznań A. M. (2) i J. M. pod kątem możliwości popełnienia przestępstwa składania fałszywych zeznań oraz „wzruszenie” prokuratury do stosownego działania w przypadku stwierdzenia tego faktu. W uzasadnieniu apelacji wywodził, że przedmiotem pozwu było żądanie ustalenia stosunku prawnego, tj. zobowiązania w postaci umowy o wykonanie prac budowlanych, a jego interes prawny w żądaniu takiego ustalenia przejawia się w tym, że pozwany okoliczności tej zaprzecza.

Pozwany nie odniósł się do apelacji

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Prowadzenie jakiegokolwiek postępowania dowodowego w sprawie było zbędne, a w konsekwencji zbędna była także ocena zeznań i twierdzeń pozwanego i J. M., stąd też Sąd Apelacyjny oddalił wszystkie wnioski zgłoszone w apelacji, aprobując też w pełni ograniczenie postępowania dowodowego przez Sąd Okręgowy. Rozstrzygnięcie sprawy sprowadzało się bowiem w istocie jedynie do formalnej oceny samej treści żądania pozwu, wykazującego oczywistą bezzasadność powództwa z uwagi na brak określonych w art. 189 k.p.c. przesłanek koniecznych dla uwzględnienia powództwa o ustalenie.

Powód domagał się ustalenia, że w 2007r. wykonał prace budowlane na nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) i ustalenia zakresu tych prac. Sprecyzował jednoznacznie w ten sposób swoje roszczenie na rozprawie w dniu 13 września 2018r. Zaś uzasadnił je tym, że takie ustalenie da mu możliwość wykazania w innych postępowaniach, że jego zobowiązanie stwierdzone wyrokiem karnym, mocą którego został zobowiązany do naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz J. M. kwoty 60.224,35zł wygasło przynajmniej w części. W tej sytuacji, Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że powód domagał się ustalenia faktów. Trafnie też stwierdził, że obowiązujące przepisy prawa cywilnego, w tym art. 189 k.p.c. nie dają podstaw do żądania ustalenia faktu, w związku z czym powództwo obejmujące takie żądanie podlega oddaleniu. Powództwo wywiedzione w oparciu o art. 189 k.p.c. - nie może mieć na celu uzyskania dowodów, które mogłyby być wykorzystane w innym postępowaniu, a w tym właśnie celu powód domagał się ustalenia przez sąd zakresu prac budowlanych jakie wykonał w 2007r. na nieruchomości położonej w B. przy ul. (...).

Wbrew wywodom apelacji żądanie pozwu nie zawierało żądania ustalenia stosunku prawnego, tj. umowy o wykonanie przez powoda na rzecz pozwanego określonych prac budowlanych. Nie mogło też zostać w ten sposób doprecyzowane w apelacji, ponieważ na tym etapie postępowania przekształcenie przedmiotowe żądania pozwu jest już niedopuszczalne. Przy czym nawet takie ujęcie roszczenia pozwu nie wzruszyłoby zaskarżonego wyroku z racji trafnie stwierdzonego przez Sąd Okręgowy braku interesu prawnego powoda w żądaniu takiego ustalenia. Istotą procesu cywilnego jest definitywne rozstrzygnięcie sporu między stronami. W tymże też wyraża się interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. Ustalenie, że strony łączyła umowa o wykonanie określonych prac budowlanych nie rozstrzygałoby i nie kończyłoby sporu między stronami. Spór taki kończyłby natomiast proces o zapłatę wynagrodzenia za wykonane prace budowlane, bądź powództwo przeciwegzekucyjne o ile powód byłby w stanie wykazać, że potracił skutecznie wierzytelność z tytułu prac remontowych z wierzytelnością J. M., stwierdzoną wyrokiem karnym w sprawie III K 1117/12. Nadto, w świetle reguł procesu cywilnego, rzeczą powoda w takich procesach byłoby wykazanie jakie konkretnie prace wykonał i za jakim wynagrodzeniem. W ustaleniu tych okoliczności nie może powoda wyręczyć sąd. Okoliczności te nie mogą być ustalane w drodze odrębnego procesu, ponieważ jak to już wyżej zaznaczono proces cywilny nie może służyć zgromadzeniu dowodów na potrzeby innego procesu.

Z tych to przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, że zarzuty apelacji nie są w stanie wzruszyć trafności zaskarżonego wyroku i w oparciu o art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako oczywiście bezzasadną - będącą wynikiem niezrozumienia przez powoda istoty i zasad rządzących procesem cywilnym.

SSA E. Jastrzębska SSA R. Sugier SSA Joanna Naczyńska